

ЦЕНА 85 КОП.

ПЕСНИ
(НА ТАТСКОМ ВЪЗЫКЕ)

М. БАХШШЕВ

МЭГНИГЪО

ДАГЪНИГОИЗДАТ 1955

МИШИ БАХШИЕВ

8-1 Т2

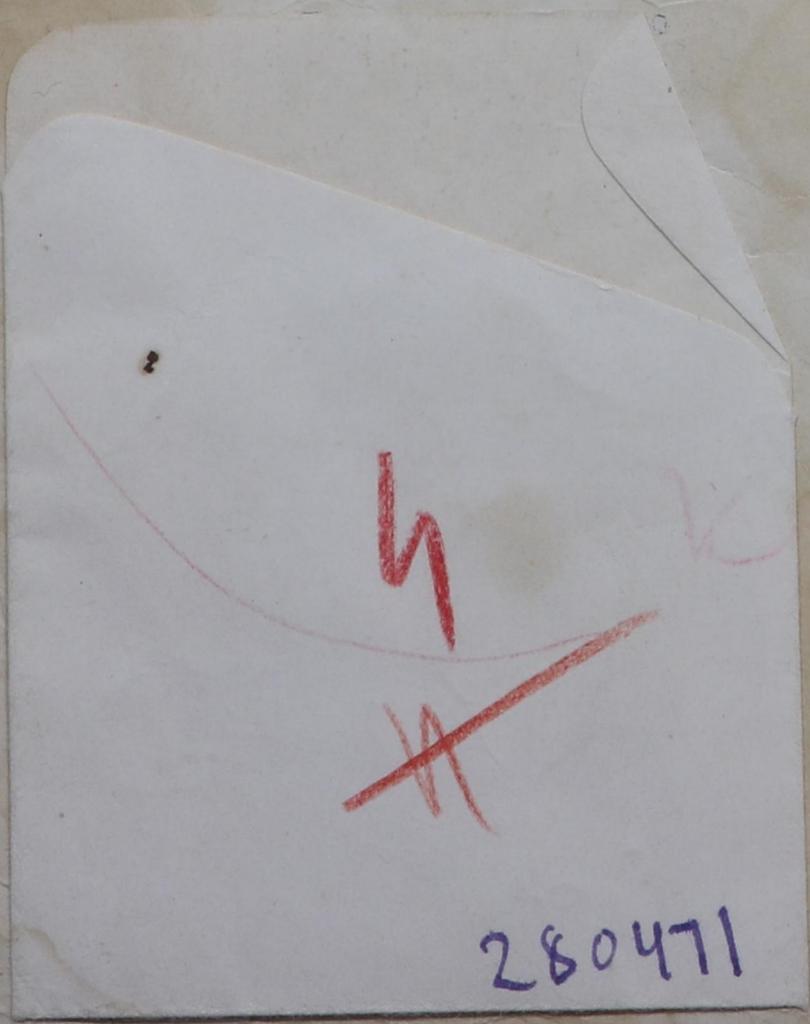
Б30

сч

Эрмунд

МЭГІНИГЬО

к

280471

МАХАЧКАЛА—1955—ДАГКНИГОИЗДАТ

280471

Дагестанская
Республиканская Библиотека
им. А. С. Пушкина

ПАРТИЕЙ ИМУ

Хуним мэгИни, хуним дусдгьо,
Эй партией коммунистгьо,
Партией гьэлхэнд иму,
Хьохмо, гьувот зомонейму.

Партией иму,
гIэзиз жун иму,
шори ве ники,
овурди эйму.

Партия ю э гьовхогьо,
Четинигьо ве зэхьметгьо,
Муьхькем бири веромори,
Игиде кукгьош офири.

Партией иму,
гIэзиз жун иму,
шори ве ники,
овурди эйму.

Э гьуьндуьри догь пой хьовир,
Э туь марав хубе эвир,
Чумгьой туь муьвнуьт шекуьлгьо,
Тозе дигьгьо ве шегьергьо,

Партией иму,
гІэзиз жун иму,
шори ве ники,
овурди эйму.

Торике дигь товуш бири,
Э етэгъгъо гІилм овори,
Э заводгъо, э колхозгъо,
Инсонгъо сохденуьт шори.

Партией иму,
гІэзиз жун иму,
шори ве ники,
овурди эйму.

Гуьлишони девр колхози,
Жофокешгъо гъисдуьт рази,
Лово хосденуьт эри туь,
Муьхъкем поисдет э рэхъ туь.

Партией иму,
гІэзиз жун иму,
шори ве ники,
овурдей эйму.

ЭРИ ВАТАН

Эдейм хунде эри Ватан игидгъо,
Эри келе мэгІдон шори никигъо,
Эри метлеб, э комини расирейм,
Эри метлеб гъегене мирасимгъо.

Ватан иму келе богъэ хунои,
Ферзендгъою э гъуьзуьругуьл хумнеи,
Гуьлгъой эн богъ зиёд бире рузбе-руз,
Келе бире, муьхъкем бире шев ве руз.

Зинде бирет хуьшг буьруьтгъо хоригъо,
Эдет шевгъ доренуьт келе зимигъо,
Зимигъоре кошдет ферзендгъой Ватан,
Ухшеш зеренуьтгъо э шир, э аслан.

Партиейму келе сохди угъоре,
Дори э дес иму келе гІилмгъоре,
Имуре партия сохди мозоллуь,
Бегъергъой эн хори биренуьт куьллуь.

Хуним гене эри Ватан игидгъо,
Эри келе мэгІдон шори никигъо,
Эри метлеб, э комини расирейм,
Эри метлеб гъегене мирасимгъо.

МЕ ХОСДЕНУЪМ ВАСАЛЕ

Ме хосденуъм васале,
Гуьлгьо доренге хушбуй,
Колхозлуье суьмбуьле,
Вероморе пур э руй.

Ме хосденуъм шорире,
Диренуъмге э кифлет,
Хубе корсох бирере,
Э и шоре вилеет.

Ме хосденуъм инсоне,
Игид бугьо э кориш,
У бу офдой эн хуне,
Ве гьемиге дуьлшориш.

Ме хосденуъм и девре,
И девр эн советире,
Гуьлишонлуь сохдигьо,
Зиндегуни имуре.

Ме хосденуъм Ленине,
Ве Сталин — дусд хэлггьгоре,
Имуре эз тенголи
Э шори овурдетгьоре.

МОСКВА

Ме шегьергьо омбор дирем,
Э чор тараф гьуьлом бирем,
Э е жигеш ме не дирем,
Чуьн туьни шегьер, Москва,
Гуьзел, бэхдевер Москва.

Эйлонмейтуь више, боггье,
Чен е шегьери гьер куче,
Гьер хунейтуь гьисд гьэлече,
Шегьер гьэдими, Москва,
Шегьер гьоими, Москва.

Театргьо, кино, метро,
Академией эн гьилмгьо,
Эн жофокешгьоют угьо,
Мэгьдон уьшуьгьи, Москва,
Мэгьдон эн согьи, Москва.

Чумгьой хэлггьгьо э лойтуь де,
Келе Кремль э гьэд туь де,
Эгьуьл гьуьлом э дуьлтуь де,
Мэгьдон эн эгьуьл, Москва,
Шегьер богь нен гуьл, Москва.

Зиёд бугу раче сесгьо,
Эн заводгьо, паровозгьо,
Имуш хуним келе-келе,
Одомигьой Махачкала,
Эй Махачкала,
жон Махачкала.

МАХАЧКАЛА

Эйлонмейтуь богъ не богъче.
Тозе хуне э гьер куче,
Бирей туь рач, бирей келе,
Шегьер иму Махачкала.
Эй Махачкала,
жон Махачкала.

Э ченд жире раче зугьу,
Эдейм мэгИни хунде иму,
Сес эн мэгИни келе-келе,
Э гьер куьнж туь Махачкала,
Эй Махачкала,
жон Махачкала.

Хьэрекетуьт эри хунде,
Духдергьо эз Ахты, Хунзах,
Эз Гимри ве Ханжел-Кала,
Э школагьой Махачкала.
Эй Махачкала,
жон Махачкала.

БУРУГЪЧИ

Шохьонгуми, дегуърди руз,
Дарафди офдо,
Духдер денишири дип дуз,
Э лой буругъгьо.

Эжи ёр ме, эжи гӀэзиз,
Эжи буругъчи,
Биё, мегьил мере гӀожиз,
Биё, туь зарбчи.

Нисе дануьсдеки духдер,
Чуйге э буругъ,
Унжо эдей шори сохде,
Буругъчи Содугъ.

Буругъ нефти-нефте дори
Лап келе шэхде,
Буругъчи сохдени шори,
Эз жофой хуьшде.

Шохьонгуми, серинини,
Эдей гешде менг,

У сес мэгӀни сес эн кини,
Э ён эн тегьенг?

У сес мэгӀни гьисд эн нефтчи,—
Омори эз кор,
Чуь хубе мэгӀнини, рачи
Гуфдирени ёр.

Эжеи туь, буругъчи ме,
Биё гу гьери,
Э туьревоз михунум меш,
Дуьл ме гьэи шори.

Шеви, шеви, астарাগьош,
Эдете жесде,
Кук не духдер евош-евош,
Эдете гешде.

Шев торики, гирошди руз,
Шорут жогьилгьо,
Дениширет угьо дип дуз
Э лой буругъгьо.

МЭГНИ ВЕТЕГЪЭЧИГЬО

Омори, Омори,
Офдои воромори,
Иму гъурзуме гуърде,
Эдейм э чен декуърде.

Хунденим мэгни чоргогь
Э гъирогь ковре дериегь,
Десдей ветегъэчигьо,
Десдей шоре зарбчигьо.

Э сер дериегь э дури,
Офдои веди бири,
Хов себэхьире гьишде,
Э лодка эдейм гешде.

Иму дануьсденимки,
Ватане жэги гереки,
Эри хурдей инсонгьо,
Эри хубе консервгьо.

Омори, Омори,
Э сер дериегь ворвори,
Э дериегь жэги пур-пури,
Ченгьош гъурзум пур бири.

БОГЪ ИМУ

Э ён сиб дор поисдебу е дилбер,
У сибдоре келе сохди у духдер.
Гъирмизине раче сибе у чире,
Хосдегор хуьшдере эденбу доре.

Чуь ширини, лезетлуьни и сибтуь,
Вегуърде гэнж зеренуьмгьо эз дестуь,
Гуфди жогьил, денишире э гуьзел,
Дуь гуьл гьутунею э и сиб бемзер.

Лезетлуь гьисдиге емуьш эн и дор,
Эзи доргьо бие омбор корим, ёр,
Зиёд сохим бегьер богъгьой колхозе,
Биёрим куьнд гуьлишонлуье рузе.

Бигьил пэхьнуь бу дигь э гьэд эн доргьо,
Омбор бу емуьшгьо, бошут хуб коргьо.
Бигьил э Выставкаш сибгьой богьиму,
Э гьэриш Масковиш очугь веди бу.

Келе шори офдо э дуьл эн жогьил,
Богь мидорим э тегьер эн жовогьил,
Жугьоб до кук ве дениши э дилбер,
Дес екире сэхд гуьрдуйт кук не духдер.

ЭЗ ТОЗЕ ХОРИГЬО

Шолумире эз дури,
Фирсоренуым эри ёр,
Гуфдиренуым эз дуьли,
Варас хундере, биё.

Гъурлугъ мисохим иму,
Тозе келе хорире,
Бул булинде мубу нун,
Мивиним гьер руз шорире.

Э и тозе хоригъо,
Мидешеним кёле богъ,
Мивокуним шегъергъо,
Хъэвузгъо э сер билогъ.

Рач буй муьдуй гъуьзуьргуьл,
Э богъ иму, э уром,
МэгІни мухуну буьлбуьл,
Э дигъ уму, э гьер ло.

Дениширем, ёр, этуь,
Биё, биё, э киме,

Виниш коргъоймере туь,
Чуьтам кошдемге туме.

Э кор трактор дениш,
Ве э келе суьмбуьлгъо,
Туьре нивою гъичиш,
Чуь рачи инжо чулгъо!

Веги эз ме шолуми.
Эзи тозе хоригъо,
Э лой ёрмени гъони,
Гъеми дуьлме, гъем чумгъо.

АГРОНОМ ДУХДЕР

Себэхь-себэхь чумгьо хови,
Дес, руй шушде муйгьо гЮви,
У эже рафде,
агроном-духдер?

Э гъэд зимигьой гендуьми,
Бендгьой мую эвруьшуьми,
Эдей кор сохде,
агроном-духдер.

Чекмегьою эн мердуне,
Раче сифет эн зенуне,
Игид кор сохде,
агроном-духдер.

Пой е мунут тракторчи,
Лугьонд хиш зе: гьечи, гьечи,
Эдей бурмунде,
агроном-духдер.

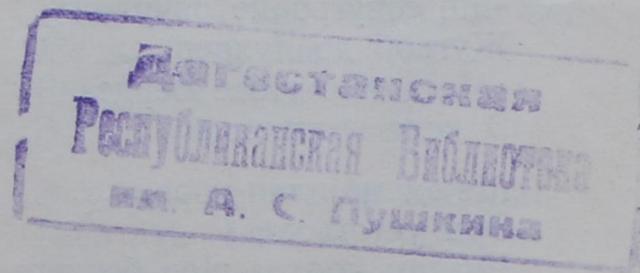
Колхоз эдей гендуьм кошде
Бегьергьоре эй хуб дошде,
Хьэрекет сохде,
агроном-духдер.

Эз кор сохде нис вомунде,
Э корсохгьо гИлм бурмунде,
Эй пушо рафде,
агроном-духдер.

Ногьогъ гоф нис сохде зену,
Эз товуней хуби энуну,
«Чуь агъуьлменди,
агроном-духдер».

Э сер билогъгьой зуьмзуьми,
Э гъэд келе мэгИдон зими,
ТэгИрифитуй де,
агроном-духдер.

280471

Э ГЫРОГЪ ЧОЙ

Э гырогъ чой поисдебу,
Е раче духдер,
Э дес хуыше у гуърлебу,
Гъэлем ве дефдер.

«Ди беруым ме совуйтуыре,
Эй духдер Ошир»,
Э пушою куынд оmore,
Гуфди кук гъунши.

«Ме совугъо не овурдем»,
Жугъоб до духдер,
«Ме эдеме гIове берде,
Э келе эрхгъо.

Ме эдеме план норе,
Эри устогъо.
Чуытам колхоз гIов беруыге,
Э лой бисдугъо».

Кук шор бисдо, гъэй шор бисдо,
Гоф сохдки духдер,
У зиёдтеш ошугъ бисдо
Э и инженер.

МУЫГЪБЕТ

Весси э зир доргъо нуыше,
Вэхиз дарайм э хуне,
Илчигъой туь эз зү нуышдет.
Эдет сохденуыт минет.

Туь шор биё боши, духдер,
Эй туь мозол омори,
Хосдегор туь гъисди духдир,
Омбор хубе домори.

«Дедей гъегъри мобош эз ме,
Ме э у кук нис рафде,
Еккейгере хосде дуылме,
Э гъэд завод кор сохде.

Э у кор ме тэхсир нисдуым,
Гьер чуь гIэйб ве э дуыл ве,
Белки уре ме михосдуым,
Рази нис бире дуылме.

Дара гу туь э илчигъо,
Шолум беруыт эй духдир,
Инжимишиш небу ногъогъ,
Офд миёв эри ю духдер»

Э БОГЪГЬОЙ ОНГУРИ

Э гъэд богъгьой эн онгури,
Пузет жофо звер бири,
Гуфдирегьой гилме сохдет,
Колхозигьо пушо рафдет.

Веровунди буле бегьер,
Гьинорменде зен — Гуьлбогьор,
У кор сохди лап эз дуьли,
Бу гуфдире эй хэлгъ були.

Игид жофой эн колхози,
Эз коргьой туь гьисдим рази,
Варайдет тегьенг ве дор,
Э богъ звеной эн Гуьлбогьор.

Гуьлбогьори нум эн игид,
Э гьер тараф у гьисд бежид,
У сохдени коре темиз,
Зуте расим э коммунизм.

ЗЕНГЬОЙ ДОГЪИ

Эз радио оmore сес,
Жун одоми сохдени хьэз,
У сес буьлдуьрчин эн кини?
У сес духдер эн лезгини.

Э сегьне эдей вежесде,
Гуйге эдей товуш жесде,
У раче артистка кини?
У духдер эн даргинини.

Э книг ве журнал вери,
Раче мэгIнигьой авари,
Шогьир эн мэгIнигьо кини?
Шогьир эгьуьлменде зени.

Ширин бири онгур эн богъ,
Шив зеригьо тей те ён догъ,
Агроном эн и богъ кини?
У дилбоше зен татини.

Э институт, э кафедра,
Духдер эдее дерс доре.

У духдер-духдер догъини,
У эз чулгъой гъумуьгъини.

Э больница лап эз муьрде,
Чендигъоре хилос сохди,
У духдир эз жэи, кини?
У духдир — духдер лакини.

ЧАСТУШКЕГЪОЙ КОЛХОЗИ

Еки туь гу, еки ме,
Раче духдер колхози,
Биё хогъум туьре ме,
Биё месох туь нэхьси.

Мере нисе воисде,
Сие чердее жогъил,
Э ногъогъи гоф сохде,
Серлеймере динж бигъил.

Ме туьллере хосденуьм,
Жигер, жунмере хуно,
Э туь минет сохденуьм,
Биё, жон духдер, э ме.

Духдер хосде воюгъо,
Э колхоз дилбош мубу,
Эз кор посо поюгъо,
Хубе шуьвериш нибу.

Гу э ме чуй сохумге,
Соймиши ме гъэрегуьз,
Гу метлеб туь чуйниге,
Мегъил мере туь сергъуз.

Ме михогьум уллере,
Мере хуно кор соху,
Тегьенглегьой онгуре,
Эз дуьли гьурлугъ соху.

Ме михогьум жогьиле,
СенигІэт хуб дануьгьо,
Э зимигьо тумгьоре,
Э вэхдию коругьо.

Ме михогьум у куке,
Мере хуно дануьгьо.
Эри шороб, закуске,
Коре шенде ненуьгьо.

Еки туь гу, еки ме
Раче духдер колхози,
Гоф туьре мисохум ме,
Эз ме мибоши рази.

ЕРЕВУРД

И ейлугъэ ёревурд,
Эйме эз жой ёр овурд.
«И ейлугъэ хуб дор туь,
Ме мидорум муьгьбете».

Десме ейлугъэ вегуьрд,
Зу-зу э серме дегуьрд.
Ейлугъ э серме вери,
Муьгьбет э дуьлме дери.

Дир диренуьмге ёре,
Гьуз гуьрденуьм ме сере,
Денишире э ейлугъ,
Дуьлме бирени очугъ.

И ейлугъэ ёревурд,
Эйме эз жой ёр овурд,
У дуьлпосо мебугу,
Муьгьбетмеш юре бугу.

ВОЙГЕ

Эз пилон воромо,
Э хунейму диромо,
Почтальон шегъери,
Ловгъою сохде шори.

У до э ме е чире,
Э когъозгъо пичире,
Когъозгъоре лов сохде,
Войгеймере ме офдем.

Э когъозгъо деbugъо,
Буьруьт келе сиротгъо,
Сирот ёрме-эн солдат,
Ве эн дусдю-эн сержнат.

Э посолей эн сирот,
Вебу эйме несигІэт:
«Дениш, дениш ёр эме,
Экинлейтуь миём ме».

НЭХИРЧИ

Себэхь-себэхь мере эйчуь,
Хэбер сохдей туь нэхирчи?
Гьечу буге зе туь гене,
Раче гъовой балабане.

Гьечунигеш ме имишев,
Не хисирем те нимешев,
Фикирме э лойтуь бири,
Эже бири эи дири?

Э ме руьхшенд сохде гъунши,
Эри чуьтуьни соймиши,
«Нэхирчини одохлуйтуь,
Эзу чуь руз мивини туь!»

Чуь гуьом ме, гоф ме ини,
Ки э иму гьуьзетлуьни,
Жофой жэгІчиш, жофой хьэкчиш,
Эн чекмечиш ве нэхирчиш.

Месох фикир, нибу гьичиш,
Сие чумгъо, жон нэхирчи,
Ме гуш дошдем, зе туь гене,
Раче гъовой балабане.

Хун мэИнуре, хун гИлмгьоре,
Эз дес меше книгьоре,
Гьул екире гуьрде иму,
Мурайм э лой эн дедейму.

ДУХДЕР

Эй туь, ковтергьой гьоворе хуно,
Гье пар зере гешденигьо духдер,
Гьердов э клуб ве э гIэруси хуне,
Чуьн пегьлуьвон вежестенигьо духдер.

Эй туь, э гьэд фирегьуне завод,
Мошине гьей сохденигьо духдер,
Э гьэд шегьер туьре воисде мод,
Вокурде гешденигьо духдер.

Эй туь, шевгьо эри хунде рафде,
Инженер биренигьо духдер,
Воисде вэхд э дес гуьрде тефде,
Тегьер буьлбуьл хунденигьо духдер.

Эй туь, э гIэрей эн комсомолгьо,
Хуб кор сохде, хьурметлуье духдер,
Э жеи туь товтовие чумгьо,
Эзи дуьлме бошгу туьре хэбер.

Гье пар зере учмиш бисдоригеш,
Дуьлме э туьревози, духдер,
И гуьле эз ме не восдоригеш,
Эз туь гьэгьри ме нибошум духдер.

НЕНУЙ-НЕНЕМ

Ненуй-ненем, ненуй-ненем,
Ала, гуьзлуье духдерме,
Келе бош туь, ширин балам,
Эри никие рузгьойме.

Туьре хунде, келе сохде,
Мирасунум э хубе руз,
Туь мибоши раче духдер,
Ве гьем эгъуьлменде глэруьс.

Мухуни туь келе гилмгьо,
Э мердгьоревоз бир не бир,
Мибоши туь е инженер,
Е небуге хубе духдир.

Ненуй-ненем, ненуй-ненем,
Гирошдет у куьгъне девргьо,
Келе бош туь ширин балам,
Э уьшуьгъи тозе рузгьо.

БРИГАДИР

Огъили, огъили,
Омон дуьлью жогъили,
Кини у, кини у,
Гуит виним эриму.

Кефчини, кефчини,
Э кор колхоз зарбчини,
Кини у, кини у,
Гуит виним эриму.

Ишори, ишори,
Эз гьемейму пушои,
Кини у, кини у,
Гуит виним эриму.

Хундени, хундени,
Ловгьоюш гье хэндеи,
Кини у, кини у,
Гуит виним эриму.

У мерд гьисди бригадир,
Хубе колхозчи эн дигь,
Кумек бире эриму,
Хьуьрметлуье дусд иму.

БИЕ - БИЕ

Варасденге сэхде герми,
Расиренге мускат, нерме,
Виниренуым тегьенггьоре,
Эёр овурденуыт ёре.

И тегьенге э кошдеки,
Э гъэд эн богъ э гешдеки
Гоф дорёбу ёр ме мере,
Эри хосде эй оmore.

Эриме у норебу вэхд,
Гьоргой бегьер гуьрд и тегьенг,
Гьул екире гуьрде-гуьрде,
Э ён дедей эри рафде.

Эжэй туь, эжэй, ёр,
Бегьер гуьрди, биё, биё,
Биё шор сох туь дуьл мере,
Веги эйтуь муьгьбетмере.

Э ГІЭРУЬСИ

Биёйт нуьшим э ён стол, хьовиргьо,
Хурим, шори сохим, дусдгьо-гъуногъгьо,
Сазандаргьо, зенит раче гьоворе,
Вежегьуним гьони гІэруьс, доморе.

Зенит сазандаргьо, хуним е мэгІни,
ГІэруьс эз гІэруьси меbugу пэхьни,
Эри тозе гуьлгьо лово михогьим,
Э согьишу мивежегьим, михурим.

Михурим э шори гуьлшоне рузгьо,
Э согьи эн хубе домор ве гІэруьс,
Дуь эз дуьли еки гІов хурденуьтгьо,
Ватан советире дусд дошденуьтгьо.

Э ЕН ДЕРИЕГЪ

Пушой себэхъ э ен дериёгъ
Э пушой эн келе шаргъо,
Эйчуь поисдей туь духдер,
Сер гъуз гуьрде, фикир сохде?

Э инжиге ме оморем,
Эй рэхъ сохде гІэзизмере,
Бурав э дуьл шориревоз,
Биёв э пура десевоз.

Э гъэд дериёгъ туь бош дилбош,
Бура рэхъ ник, шор биёвош,
Варас, варас коре биё,
Ме миhogьум эйтуь лово.

ЭЗ БУХАРЕСТ

Эз радио э гушме,
Дарафдени раче сес,
И мэгІнире гъеме шев,
Хунденуьт эз Бухарест.

И мэгІни е мэгІнини,
МэгІни эн шолумини,
И мэгІнире шинире,
Дуьл одоми шор бире.

Тозе жире сес доре
МэгІни эз лой Бухарест,
Жогьил бирет, шор бирет,
Сэхьибгъой эн раче сес.

Эз радиой Бухарест,
Оморени хубе сес,
У е жире сес гъисди,
Сес шолуми нен дусди.

ШИНОХЕ СЕС

Э сер сегьне варафд мэгIни хундегор,
 Сара бала, чуькле чумгьо, ловгьо шор.
 Сер гуьрд, хуб хунд мэгIнире у чуьн буьлбуьл,
 Гьер гоф духдер веромо эз дорун дуьл.

Э гушме сес дарафд, сес куьгьне шинох,
 Бирден э ёрме омо у дердлуье «ох!»
 Э хори эн Китай шиниребуьруьмгьо,
 Э у гьизгьинлуье рузгьой эн довгIo.

Гьемин и духдер бу «ох» зеренубгьо,
 Э вэхд эн Чан Кай-Ши муьрс диренбугьо,
 Етим мунде, мухунд дердлуье мэгIни,
 Зэхьмет микешигеш, мумунд гье гIони.

Раче духдер гIони, жундур гешденбу,
 Эй гIoширгьо у парталгьо шушденбу,
 Э дуьл хуьшде сэхд гуьрденбу у дерде,
 Аста-аста хунденбу у гьер бенде.

Шинохдуьм ме сэхьиб гуьзеле сесе,
 Чек зеруьм ме, гьимиш не сохде десе,
 Шори сохдуьм, куьгьне шинохе дире,
 Диеш гIээзиз хосдуьм ме Ватанмере.

ТЕ ВЕСЕР

«Балайме туь, гIээзиз ме ту,—
 Гуфди дедей э писер,
 Биё гIэруьс хогьум эй туь,
 Эй зигьисде те весер.

Эй гьер коргьо вэхдиюни,
 Э жэгIмиет, э дивэгI,
 Вэхд эн верфгьо зимистуни,
 Васал зиёд бире жэгI.

Э хиники емуьш доргьо,
 Биренуьт хуьшг, бирэхьне,
 Э май, герм биренки рузгьо,
 Савзе пур бире сэхьро.

Бегем туь не дирей, балам,
 Веромореи пэмбере,
 Суфде сэхд бугьо гьутиле,
 Сохдени лов лембере.

Келе куки туь имогьой,
 Туь оморей, расирей,
 Те чумгьойме гьисдгьо хьэрзо,
 Виним гIэруьси туьре».

«Шиновусдуым, дедей туьре,
Разинуым ме э гоф туь,
Имогьой туьш шинов мере,
Фикириш сох эри туь.

Гьисд одохлу мере дедей,
Э у дуре хоригьо,
Шевиш, рузиш ёр ме эдей,
Хосде эйме ловогьо.

Винириге духдере туь,
Бирден жогьил мибоши,
Дире рачи эн уре туь,
Эз шори ох мокоши.

Дуь гуьл гьутиней эн духдер,
Э сибгьой богь хумней,
У гьем гьисди хубе духдир,
Гьем усдой кор хуней.

Дедей ме туь, дануьсде бош,
У ченд зене, ченд мерде,
Эз ченд келе нечогьигьош,
Хилос сохди, эз муьрдеш.

Дие эй туь чуй гуюм ме,
Хубиюре гьэдер нисд,
Энжэгь иллеики оммо,
Духдер эз Дагьисту нисд.

У гуьзел эн Украини,
Зигьисдени э Херсон,
Имогьой туьш дениш, виниш,
Гу гоф туьре, дедей жон.

Гьелбет у нисе дануьсде,
Зугьун дедей туре,
Бегем э гьэд эн Дагьисту,
Ченд зувугьо не дери?»

«Балайме туь, гьэзизме туь,
Гуфди дедей э писер,
Разинуым ме, веги эй туь,
Зигьит эйшму те весер.

Бешгьэ нисди, Украинеш,
Келе бирор имуни,
Зугьунгьойму бешгьайгеш,
Хурденимгьо е нуни.

Бегем кукгьой Украине,
Кумек небири эйму,
Эй азади сохденге женг,
Шуьвергьо, бебегьойму?

Бегем бебейтуь, балайме,
Э рузгьой эн довгои,
Эй азади Украине,
Жун хуьшдере не дори?

Гьэй хуб мубу, балайме туь,
Гуфди дедей э писер,
Биёр эз Украине туь
Зене, ве зигь те весер».

СИРОТ

Э куьндигьой Брно,
Э е чуькле шегьерле,
Э пушой эн е хуне
Дирим иму е мерде.

У шор бисдо винире,
Э сер танкгьо нушуне,
Гьирмизине астаре,
Ве солдатгьой имуреш.

Мерд видовусд э куче,
Ве пуьрси у эз салдат,
«Офицергьошму эжи,
Е не бисдоге сержант».

«Эй чуьй туьре командир»,
Пуьрси дуьл шоре танкист,
Командир бисдо веди,
Танкист белли гуьрд поисд..

Командире мерд шинохд,
Ве куьнд омо э кию,
Э командир минет сохд,
Диров у э хунею.

«Гу гофтуьре гье инжо»,
Гуфди э мерд командир,
«Рафдениним э пушо,
Ненге мубу эйму дир».

«Гьечу буге е минут,
Инжо поит, хьовиргьо»,
Видовусд у э хуне,
Песде зу ведиромо.

Ведировунд е чире,
Пучунде у э парче,
Лов сохд песде у чире,
Командириш мунд мэхьтел.

Э парчагьо дебугьо,
Раче келе сирот бу,
Э у сирот вобугьо,
Буьзуьрге вождь — Ленин бу..

«Пэхьни сохдем ченд салгьо,
Сироте, терсире ме,
Эз дес беде фашистгьо,
Зобуш буге эриме».

И мерд ве гьем офицер,
Гьэл дешендуьт э еки,
«Хьовир, иму те весер,
Дусд, бирорим э еки».

Э ЁН ПРАГА

Пушой довго варасде,
Э ён Прага, э куьнди,
Эденбирим дарафде,
Э е келе раче дигь.

Э кучегьой келе дигь,
Шиновусдим сес шори,
Бисдорут инжо веди,
Зенгьо э дес гьоб шири.

Э десгьой эн омборгьо,
Колачгьой эн нун дебу,
Мозоллуье духдергьо,
Десдегьой гуьл гуьрдебу.

Веди бисдо пире зен,
Гуйге мум бу руй эн у,
Видовусд у э посой,
Десдей эн солдатгьойму.

«Поит, поит гӀезизгьо,
Гирит и пейлей шире»,
Гуфди ве тий сохд гӀӀӀерсгьо,
ГӀӀӀерсгьой эн шорире.

Песде диреним эдей,
Лово хосде эриму,
Чуьтам ки сигьде дедей
Хосдеге эй кукгьою

РАСДЕ КОР

Шолум эйшму Вьетнамигьо,
Фирсореним эз дури,
Гирошдет де четинигьо,
Оморени руз шори.

Фурмуш нибу, нибу эз ёр,
Игидигьо э дурфу,
Душмере сохдейтгьо бигор,
Э ён Дьен Бьен Фу.

Эри кор азади бердейт,
Ишму женге, игидгьо,
Кешуьтгу буржуйгьо дерде,
Куьнди гӀэжел эн угьо.

Дузе кори-кор азади,
ГӀисди дуьл иму эмин,
Кор сохдени эри расди,
Рэхьбер ишму Хо Ши Мин.

Эз чор тараф хори, гьово,
Денишире э ишму,
Эз дуьли хосденуьт лово,
Жофокешгьо эришму.

1954 с.

МАЙ

Э май доргьо вараюсде,
Гуьлгьой ишу хунче бесде,
Буьлдуьрчингьо десде-десде,
Хунденуьт: «май эн хэлгьгьой,
МигӀид васал нен гуьлгьой».

Э май ловгьо хэндуьсденуьт,
Жовонгьо соймиш сохденуьт,
Э дуьл герми деберденуьт,
Руз май мигӀид жовонгьой,
МигӀид васал нен гуьлгьой.

Э май ватан тов-тов доре,
Жофокешгьо дуьлшор бире
ГӀэилгьоймуш гьэй шор бире,
Руз май мигӀид гӀэилгьой,
МигӀид васал нен гуьлгьой.

Э май фегьм бире гьувотгьо,
Сер тик бире жофокешгьо,
Дерд вечиренуьт гӀоширгьо,
Руз май мигӀид эн жофой,
МигӀид васал нен гуьлгьой.

Э май меш гъэй шор биренуьм,
МэҕИни нуьвуьсде хосденуьм,
Десдей гуьле сэхд бесденуьм,
Руз май мигИд шогьиргьои ,
МигИд васал нен гуьлгьои.

МЭГИНИ ЖОГБИЛЕ СОЛДАТ

Ини омо нубот имуш,
Ме рафдени бирем дедей,
Балайтуьре месох фурмуш,
Ме рафдени бирем, дедей.

Хурдем хьэлоле шир туьре,
Хурдем нун эн жофой туьре,
Эри дошде динжи туьре,
Ме рафдени бирем, дедей.

Еки туьни, еки Ватан,
Гьердуйшмуре дусд мидорум,
Туьфенг э дес, уёгь бире,
Эйшму гьуьзет ме миёрум.

Р Э Х Ъ Н И К И

Бура рэхъ ник, шор биёвош туь ёр ме,
Э туьревоз мубу ёрме и жунме,
Эн туьни ёр гьемей жунме, г'уьмуьр ме
Игид биё, дениширем, соймиши.

Дуьлме герми мивогорди гуфдире,
Игид бегем эз муьшд дуьшме офдоре,
Э синейтуь орденгьоре веноре,
Жун согъ биё дениширем, соймиши.

Эйтуь Ватан кумек мубу э унжо,
Пэхънуь мебош э посогьо, э куьнжгьо,
Варас женге бие гене э инжо,
Чуме рэхъуьм, дениширем, соймиши.

* *
* *
* *

Чор сал туьре э ёр гуьрде гешдем ме,
Жофой туьре э женгевоз дошдем ме,
Вепичире, дуьшмегьоре куьшдем ме,
Эй туь динжи бу гуфдире, соймиши.

Эз гьово сайл рихденбугеш э серме,
Э гьэд довг'о четин бугеш эриме,
Туь гьемише дебирей ёр э ёрме,
Туьре фурмуш не сохдем ме соймиши.

Эз Ватан ме гьуль додоре дуьшмере,
Эз дес уьлуьм хилос сохдейм ишмуре,
Гешдем ме чор тараф хори, чуьшмере,
Оморем ме э ён ёрме, соймиши.

1945 с.

ЭЗ ДЕ ЗУГЬУНГЬОЙГЕ
ПЕРЕВОД СОХДЕ
ОМОРИГЬО МЭГНИГЬО

А. С. ПУШКИН

МЕ ТУЬРЕ ХОСДЕНБУЬРУЬМ

Ме туьре ёр хосденбуьруьм эз дуьли,
Хосдеи эз дуьл белки не рафди,
Ме дие дуьл туьре гурун нигьилуьм,
Мере нис воисде дуьлтуь хуьрд бу.

Ме туьре ёр хосденбуьруьм имидсуьз,
Гогь терсире, гъэгьр кешире э дуьл,
Ме туьре ёр хосденбуьруьм шев не руз,
Ужире хосдегор туьре худо до.

А. СОФРОНОВ

ЭЗ ВОЛГА ТЕ ДОН

Эз ён Волга тейте ён Дон э чулгьо,
Булутгьой эн шеви э сер тепегьо,
Эз ён Волга те Дон—чой эн казаки,
Суьмуьргъушгьо нуьшдет хуб еки-еки.

Шура гилов, жуьр-жуьре сипре гьумгьо,
Эз ён Волга те Дон-чой эн казакгьо,
Чулгьо хэбер бирет, гьову сес сохде,
Э сер тозе дериегь чайкагьо гешде.

Эй жогьиле казак, гьэзизе хьовир,
Машингьо мирафдуйт эз хори гьови,
Гуьл кенит, сес сохит чулгьо, савзегьо,
Вокурдейм э сэхьро келе нуькерегьо.

Эз Волга тейте Дон раче буй гуьлгьо,
Рафденуйт эз Волга э Дон гемигьо,
Дериегь эн Цимлян, гьов эн нуькере,
Эз Волга тейте Дон телгьо сес доре.

М. ИСАКОВСКИЙ

ШИНОВ МЕРЕ ХУБЕ ДУХДЕР

Шинов мере хубе духдер,
Шинов мере раче духдер,
Раче товуш шохьонгуми,
Сэхде муьгьбет гьемишеи.

Эдем рафде ме эз куче,
Эдей доре менг товуше,
Эдей доре менг товуше,
Ме не туйни гердим гьечи.

Гьеле, гуьзел, тиже чингьо,
Не дурундет гиёвгьо,
Гьеле гуьлгьо эз пенжере,
Эз туй вешиш небирет.

Жогьилиму э и зури,
Согьбоши гуфдире нирав,
Хогь туй те хосде данигьо,
Гешд туй те гешде данигьо.

Биё гешдим хубе духдер,
Биё гешдим раче духдер,
Раче товуш шохьонгуми,
Сэхде муьгьбет гьемишеи.

С. ОСТРОВОЙ

ШОХЬОНГУМ Э ЁН ЧОЙ

Шохьонгум э ён чой,
Чуь кориш бирени,
Э кулок ве э чул,
Дуьлиш беисдени.

Мэхьтелуьм, эри чуь,
И коргьо чуь кори,
И дуьлме лап гьечи,
Э ен чой бишори.

Нувкерей эн Волга,
Ковуни, эн хэлгьи,
Чуь жире фирегьи,
Чуь жире гуьзели.

Э сер эн ковре шар,
Сое, серинини,
Мере гьэзизмере,
Егьин диренини.

Ме гээй ехмиш бирем
Э дуълме гээгъри де,
Омон туьре дире
МэгІлуймиш не сохдем.

Эз дур рафдиге туь,
Ме охиш никешуьм,
Мере шендиге туь,
Ме ехмиш мибошум.

В. ХАРИТОНОВ

Э ТОЗЕ ХОРИГЪО

Э песини руз зимисту.
Воисдени хунде:
— Э жеиге метлеб иму,
Воисдени рафде!

Сухдени савзе симофор,
Верфиш хьэл не бири,
Э пушойму гьисдуьт чулгьо,
Хиш не дире хори!

Гуфдиренуьт хэлгъгьой иму,
Хосденим воегьо,
Хуьшдере фегьм сохим иму
Э гьер тозе коргьо!

Эдет рафденуьт вагонгьо,
Э сер више дуре...
Шиновусденуьт жогьилгьо,
Бурайт э шоре рэхь!

Рафденим эз жигегьойму,
Хунегьоре гьишде,
Оммо э вилеет иму,
Хьовиргьо омбор де.

Э рэхь машин доргьой берёз,
Э гьэд вагон хэнде...
Бер туь имуре паровоз,
Туь мидани берде!

Эри, мубу четинигьо,
Э рэхь зиндегуни,
Иму Ватана, хьовиргьо
Тэхуьл суьрхи мидим.

Коргьой колхоз дениширет,
Куьндуьт герме рузгьо,
Ве партия огол зере
Эри хубе коргьо!

С. СТАЛЬСКИЙ

ЭРИ ГИУЬЛОМЕ УЬШУЬГЬ ДОРЕНИГЬО
ГИЭЗИЗЕ СТАЛИН

Ленин иму суьфдеини,
Гьэй буьзуьрге кор сохдигьо,
Куьгьне, вэхьше дуьшменгьоре,
Гьумолетлуь хуьрд сохдигьо.

Ведешенде десдекгьоре,
Хуьрд сохде чин, медалгьоре,
Гуьрд сохде фэхьле, ранжбере,
Беде падшогье нисд сохдигьо.

Гьувот доре фэхьлегьоре,
Кура сохде хьовиргьоре,
Эз душгьойму зулумгьоре,
Венгесде ве сур сохдигьо.

Ленин дешенди бинере,
Эй вокурде тозе девре,
Хьовир иму Сталин уре,
Гьисди лап дуз вокурдигьо.

Ленин гьишде весиете,
Туь эз дуьли гьоим дошдей,
Рэхь партияре дуз берде,
Гуьломе товуш сохдейгьо.

Туь гьич динжи не вегуьрде,
Игидгьоре пушо бердей,
Э дузе рэхь огол зере
Э ники ведировундейгьо.

Жоборде пролетаргьоре,
Гуьрд сохде гьувотгьошуре,
Лов тум сохде хогьингьоре,
Рузгьоймуре шор сохдейгьо.

Шевиш рузиш гье кор сохде,
Могьлугьэ э шори берде,
Фабрик завод вилеете
Парамендлуь пур сохдейгьо.

Сталин—вождь, э десдинтуь,
Гьер куьнж иму вараюсти,
У чуьшме гьисди эз лой туь,
Эйму товуш сохденигьо.

Тозе рузгьо, жогьил бирем,
Хуьшденме дуь гуьлом дирем,
Стал Сулейман шогьируьм,
И гофгьоре гуьнжундемгьо.

МЭГНИ ЭЗ ТОВУНЕЙ ГЬИРМИЗИНЕ
ЛЕШКЕР

Туь гьемише пушо рафдей,
Лешкер пулати вилеет,
Дилбош бирей, игид бирей,
Омборут кукгьой вилеет.

Эвруьшуьми бейдогьгьойту,
Гьэдерсуьзи тэгИрифи туь,
Гьувотлуьш гьисдге дуьшментуь,
Нигирору э вилеет.

Эй дузини коргьой иму,
Пулатини гьувотгьойму,
Тегьер мармардаш эриму,
Поисдей гьэлхэнд, вилеет.

Бигьил дуьшмегьо гьэсд сохут,
Эй хуьшде гьэжел миёфут,
Гьувотлуьни хэлгь эн иму,
Омбори кумек вилеет.

Шогьир хунде шори сохде,
Буше гофгьоре нис хосде,
Стальский келе сохди,
Се куке эри вилеет.

ИНДЖИХАН

Э лой зими вадарафде,
Уре э кор диренуым ме,
Бичин зере-зере рафде,
Уре э кор диренуым ме.

Жун одоми лап хьэз сохде,
Те сурои эз кор сохде,
Уни эдее дурунде.
Уре э кор диренуым ме.

Духдер бу эз гьемме пушо,
Десеш моно э сер гьошгьо,
Дип дуразуьт раче муйгьо,
Уре э кор диренуым ме.

Сэхде гьулбогь э гьул дери,
Чин зимии э дес дери,
Эз кор эн у сохдум шори,
Уре э кор винире ме.

Эз шорие коргьой эн у,
Эз евоше сес чин эн у,
Чуьтам дерз бесдениге у,
Уре э кор диренуым ме.

Э чуьшмеревоз вэхуьшде,
Совуреш э душ вегуьрде,
Инджихан чуь фикир сохде?
Уре э кор диренуым ме.

Ш. Э. МУРАДОВ

НЕНУЙ-НЕНЕМ

Ненуй-ненем хэлаф ме,
Эри туь жун муьдуьм ме,
Э сер болуш, эн гуьлгьо,
Миёв ширине ховгьо.

Ненуй-ненуй, ненем,
Хис туь раче балам,
Гэиллейме ненем.

Ту чуклелей эн дедей,
Келе мибоши морой,
Э рэхь зиндегунитуь,
Гьуьзуьргуьлгьо мивни туь.

Ненуй-ненуй, ненем,
Туьни жунме, балам,
Раче гуьлме, ненем.

Т. ХРЮКСКИЙ

СЕ ДУХДЕР

Э гьэд эн богъ се духдер де,
Еки гьисди сие черде,
Э дес екиге раче гуьл де,
Э комини ошугъ бошум?

Еки емуьш нуге сали,
Гешдемун екге гьэсели,
Эз екгеш дуьлме гьэй шори,
Эй комини гьурбу бошум?

Еки партал рач вокурде,
Хуьшдереш э ме бурмунде,
Чуммеш э у сэхд домунди,
Э у миё ошугъ бошум.

Г. ЦАДАСА

ЕГИЛЕ НИМЕШЕВ

Э гЭрей хэлгъ сес дери,
Мубу имогьой се мегъ,
Гъэгъри бири эз Али,
Гоф нис сохде Шахрузат.

Боришмиш эри сохде,
Оморербуьруьт дусдгьо,
«Мере нисе воисде»,—
Шахрузат жугьоб мидо.

Оммо ебо нимешев,
Хов шишики Алире,
Шахрузат эз у гуьрд шерм,
А лой менг денишире.

Зен шиновусд гье еки,
Е жире сес эз буру,
Пенжерере киниге,
Эденбу гьуьл додоре.

«Дуьзд»... гуфдире гье ебо,
Зен рафд зу э кин шуьвер,
Эз дуьли гьэл гуьрд уре,
— Дусд, хэбер бош туь дие...

— Вай, Шахру, хосдегорме,
У ёгъини ненге хов?
Туь гьисди гене эн ме—
Гуфди у хэндее лов.

— Вай, гоф месох туь Али,
Дуьзд омори элойму,
Вэхиз хьэрой сох гьери,
Хэбер бу гьуншигьойму.

— Зеригеш бугьозмере,
У буйругъэ ни сохум,
Моч сох мере туь, Шахру,
Едов семе гьэл гуьруьм.

Эй, деки э туморе,
Гьерчуь хосдени дуьл туь,
Эй дусд сохде оморей,
Мелле не зенмере туь.

А. ИБРАГИМОВ

ДЕНИШИРЕИ

Ой раче кук, дениширем ме э туь,
Дениширем, гушдор э гофгьойме туь.
Товуше шев астарегьо сухденге,
Соймишигьо эй хосдеи гоф сохде.

Хьэсретуьм ме эри дире ёрмере,
Глэмел ниёв бегем эйтуь оморё?
Мубуге зу биё, биё э киме,
Пар зе биё, дениширем э туь ме.

Дениширем руз шохьонгум эн васал,
Биё буьлдурчине хуно туь зе пар.
Биё соймишиме, глэзизме биё,
Эриму бэхд, мозол хосденуьт дусдгьо.

П. ДАНИЯЛОВА

ДУХДЕРГЬОЙ СОВЕТИ

Мозоллуье духдергьой,
Вилеет эн советгьо,
Э тегьер эн астаре,
Эдете уьшуьгь доре.

Эдет рафде пушово,
Гьер руз, гьер руз духдергьо,
Эри хубе кор сохде,
Эдет бэхшгьо вегуьрде.

Пар зеренуьт э гьово,
Симов зере э гловгьо,
Гов дуйшире э догьгьо,
Кор сохденуьт э богьгьо.

Зиреклуьнуьт духдери,
Иму сохденим шори,
Гьэй хуб кор сохде угьо,
Гье рафденуьт пушово.

А. АДЖИЕВ

ВЕГИ БЕР

Рафдени туь, рафдени,
Гьечиш тэхьди сохдени,
Руьггэ бире хьэл мебош,
Корде нисди туь, евош.

Веги бер, веги бер,
Дусдме веги бер,
Дуьлмере доренуьм,
Хосдегорме, веги бер.

Хосденуьм ме эз дуьли,
Эрилейтуь рэхь шори,
Э дур нисди дигь иму,
Биё, биё э киму.

Е вэхдиш ме нумтуьре,
Фурмуш нисохум, гуьзел,
Э рафдеки дуьлмереш,
Веги бер туь, жон гуьзел,

Веги бер, веги бер,
Дусдме веги бер,
Дуьлмере доренуьм,
Хосдегорме, веги бер.

КАТРИНКА

Пур пурини гуьлгьо,
Э лой иму,
Хундени э чулгьо,
Май эриму.

Гьер чуькле гиёвле,
Катринка, эёвлуй,
Шолум доре.

Туь фол мивешенди,
Гуьлгьоре мибесди,
Сал зу бурав.

Савзлуье вишегьо,
Дениширет,
Жогьиле дорлегьо,
Дуз поисдет.

Зар-зарини себэхь,
Сипре доргьо э рэхь,
Ширин бире.

МэгIни хунде-хунде,
Кулок серин сохде,
Сифет туьре.

Э чулгьой васали,
Веруьт гуьлгьо,
Муьгьбет гуфдирени,
Гьисдуьм инжо.

Уни, уни рэхьле,
Катринка, эёвлуй,
Дес ди эме.

Хьэрмэхьим туь не ме,
Ве эри эн ёрме,
Шолум эз май,

СЕРНОМЕ

МагIнигъо

Партией иму	3
Эри Ватан	5
Ме хосденуым васале	6
Москва	7
Махачкала	8
Буругъчи	10
МэгIни ветегъэчигъо	12
Богъ иму	13
Эз тозе хоригъо	14
Агроном духдер	16
Э гъирогъ чой	18
Муьгъбет	19
Э богъгъой онгури	20
Зенгъой догъи	21
Частушкегъой колхози	23
Еревурд	25
Войге	26
Нэхирчи	27
Духдер	29
Ненуй-ненем	30
Бригадир	31
Бие-Бие	32
Э ГIэруси	33
Э ён дериегъ	34
Эз Бухарест	35
Шинохе сес	36
Те весер	37
Сирот	40
Э ён Прага	42

Расде кор	44
Май	45
МэгIни жогъиле солдат	47
Рэхъ ники	48

ЭЗ ДЕ ЗУГЪУНГЪОЙГЕ ПЕРЕВОД СОХДЕ ОМОРИГЪО МЭГIНИГЪО

Перевод эз зугъун уруси

А. С. Пушкин. Ме туьре хосденбуьруьм	53
А. Софронов. Эз Волга те Дон	54
М. Исаковский. Шинов мере хубе духдер	55
С. Островой. Шохъонгум э ён чой	57
В. Харитонов. Э тозе хоригъо	59

Перевод эз зугъун лезги

С. Стальский. Эри гуьломе уьшугъ доренигъо гIэзизе Сталин	61
С. Стальский. МэгIни эз товуней гъирмизине лешкер	63
С. Стальский. Инджихан	64
Ш.—Э. Мурадов. Ненуй-ненем	66
Т. Хрюкский. Се духдер	67

Перевод эз зугъун авари

Г. Цадаса. Егиле нимешев	68
--------------------------	----

Перевод эз зугъун гъумугъи

А. Ибрагимов. Дениширеи	70
П. Даниялова. Духдергъой совети	71
А. Аджиев. Веги бер	72

МэгIни хэлгъи эн словакгъо

Катринка	74
----------	----

М. Ю. БАХШИЕВ

Песни

(На татском языке)

Обложка художника *П. И. КУСКОВА*

Редактор	<i>М. ИХИЛОВ</i>
Худож. редактор	<i>Е. ОМЕЛЬЧЕНКО</i>
Техн. редактор	<i>С. ВЕНГЕРСКАЯ</i>
Корректор	<i>А. СЕМЕНДУЕВ</i>

Сдано в набор 15 января 1955 г.
Подписано к печати 23/III—1955 г.
Формат бум. 70x108¹/₃₂. Объем п. л. 2,80
уч. изд. л. 1,66, бум. л. 2,12, тираж 500. Цена 85 коп.
С03191 зак. 142

Дагестанское книжное издательство
Министерства культуры ДАССР,
Гор. Махачкала, ул. Маркова 51.

Типография им. С. М. Кирова
Министерства культуры ДАССР,
г. Махачкала, ул. Маркова, 51.